

Отже, ознайомлення учнів початкової школи з творчістю сучасних українських дитячих письменників – це важливий етап становлення особистості учня та осучаснення школи.

Література:

1. 10 найкращих дитячих сучасних українських письменників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kinderbook.com.ua/index.php?route=journal2/blog/post&journal_blog_post_id=39
2. Дитяче читання: 12 книжок про людей, які змінили світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/knowledge-promo/279175-ipio>
3. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (під керівництвом О. Савченко) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typoviv-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>
4. Яремко Н. Сучасні дитячі письменники. Розповіді про життя і творчість: навчальний посібник. – Самбір, 2018. – 76 с.

Антоніна ГРИВКО
(Київ, Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОТИВНО-ОЦІННОГО СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ДО РІЗНИХ ФОРМ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У зв'язку з наявністю суперечностей у вивченні форм тестових завдань як чинників, які впливають на результати тестування, і необхідність їх розв'язання для посилення теоретико-практичної бази використання тестових технологій у педагогічному оцінюванні актуальним є проведення уточнювальних досліджень для комплексного різнобічного аналізу недостатньо вивчених питань. До них, зокрема, належить проблема афективного компонента діяльності з розв'язування здобувачами освіти тестових завдань різних форм. Особистісне ставлення учнів до різних форм завдань виявляється в оперативному образі тесту, що впливає на процес аферентного синтезу та визначає мотиваційну настанову й забезпечує постановку цілей щодо розв'язання їх (відповідно до теорії функціональної системи П. Анохіна [1], концепції оперативного образу Д. Ошаніна [5]), а тому можна припустити, що воно є одним із чинників, який впливає на результат тестування.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу з'ясувати, що для здійснення дослідження з визначення особливостей сприймання й емотивного оцінювання учнями різних форм завдань доцільно використовувати психосемантичні методи, зокрема метод семантичного диференціала [6; 7; 3], який було застосовано в комплексному дослідженні впливу різних форм тестових завдань на результати тестування. У дослідженні взяли участь учні 9 класів (104 ос.), які після тестування з української мови (за авторським тестом, що містив 4 блоки завдань різних форм), оцінювали запропоновані завдання за наперед визначеними біполярними ознаками. За основу для побудови шкал було прийнято традиційну ЕРА-методику Ч. Осгуда в модифікації І. Ільєсова (1974) [4, 106–128].

Здобуті вербально-числові дані за кожним блоком завдань (однієї форми) проаналізовано за допомогою статистичних методів оцінювання результатів: за допомогою відповідних функцій MS Excel здійснено аналіз середніх величин (мода, середнє арифметичне), що дало змогу окреслити зовнішнє узагальнене ставлення дев'ятикласників до запропонованих у тесті форм завдань; із використанням можливостей програмного пакету STATISTICA 6.0 здійснено факторний аналіз результатів шкалювання, що дало змогу визначити глибинні фактори, які характеризують сприймання респондентами різних форм тестових завдань і впливають на результативність їх розв'язання [2, 288].

Аналіз узагальненої семантико-емотивної оцінки учнями запропонованих у дослідженні форм тестових завдань підтвердив обумовленість загального ставлення учнів до діяльності з розв'язування їх перцептивно-емотивним образом складників тесту. Так, за результатами дослідження можна стверджувати, що загальна позитивна оцінка респондентами завдань із вибором правильної відповіді пов'язана зі сприйняттям їх як більш легких і швидких у розв'язуванні. Водночас одна і та сама форма відповідей сприймається учнями по-різному залежно від форми завдання: простішими для учнів виглядають ті з них, які передбачають вибір правильної відповіді без виконання додаткових дій. Аналогічні завдання, які передбачають аналіз певних елементів тексту для вибору правильної відповіді, визначені респондентами такими, що потребують додаткових зусиль. Завдання, спрямовані на довільне конструювання відповідей, здебільшого викликають у дев'ятикласників почуття непевненості у своїх силах і сприймаються ними як найбільш складні, а тому непривабливі. Натомість сприйняття учнями завдань на встановлення відповідностей як оптимально складних зумовило формування позитивного інтересу до їх розв'язування.

Такі результати дають змогу зробити висновок про необхідність поєднання різних форм тестових завдань як для формування позитивних настанов і мотиваційного оптимуму в процесі їх виконання учнями, так і для перевірки й уточнення результатів тестування [2, 294]. Зіставлення результатів факторного аналізу числових показників оцінювання учнями кожної з запропонованих у тесті форм завдань дало змогу з'ясувати, що різні форми завдань зумовлюють виникнення різних, але відповідних кожній із них оперативних емотивно-оцінних образів тесту. Крім того, за результатами факторного аналізу можна зробити припущення про те, що форма тестових завдань є сенсорно-аферентним стимулом оперативного образу діяльності [2, 293].

Висвітлене дослідження є одним із низки наукових пошуків, пов'язаних із визначенням впливу функціонально-варіативних чинників на результати тестування, і не є вичерпним. Зокрема, необхідними є перевірка надійності результатів на інших вибірках респондентів, а також уточнення висновків шляхом коригування інструментарію дослідження – розширення когнітивних меж шкал використаного в дослідженні опитувальника.

Література:

1. Анохин П. Узловые вопросы теории функциональной системы. – М.: Наука, 1980. – 197 с.
2. Гривко А., Жук Ю. Використання засобів ІКТ у процесі експериментального дослідження емотивно-оцінного ставлення учнів до різних форм тестових завдань з української мови // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – Том 70. – № 2. – С. 285–297.
3. Жук Ю. Образ шкільного підручника в уявленні старшокласників. Проблеми сучасного підручника. – 2016. – № 16. – С. 148–166.
4. Ильясов И. Психологические и физиологические методы психолингвистического исследования. Основы теории речевой деятельности / [под ред. А. А. Леонтьева]. – М., Наука, 1974.
5. Ошанин Д. Предметное действие и оперативный образ: избр. психол. тр. – М., Моск. психол.-соц. ин-т; Воронеж: Изд.-во НПО «МОДЭК», 1999. – 512 с.
6. Bauer C. F. Attitude toward chemistry: a semantic differential instrument for assessing curricular impacts. – J. Chem. Educ., 2015. – P. 1440–1445.
7. Klement M. et al. The use of the semantic differential method in identifying the opinions of university students on education realized through e-learning, Procedia-Social and Behavioral Sciences. – 2015. – P. 1214–1223.